

Koodhka

Xeer-ilaaliyeyasha Taajka

Shaxda tusmoyinka

Horudhac.....	2
Mabaadii'da Guud.....	3
Go'aanka in la xukumo.....	5
Imtixaanka koodhka oo buuxa	7
Imtixaanka bilawga ah.....	12
Xulashada Xukunnada.....	14
ka baxsan go'aaminta maxkamadda.....	15
Goobta maxkamada.....	16
Aqbalaadda Dambi Qirasho	17
Dib u eegida go'aanka dacwada.....	18

Horudhac

1.1. Xeerka Xeer-ilaaliyeyaasha Xeer Ilaalinta (Code) waxaa soo saaray Agaasimaha Xeer-ilaalinta Guud (DPP) sida waafaqsan qaybta 10 ee Xeerka Xeer-ilaalinta ee Dabmbiyaasha ee 1985. Tani waa daabacaadkii siddeedaad ee Xeerka oo beddelaya dhammaan qaybaha hore.

1.2. DPP waa madaxa Adeegga Xeer-ilaalinta Boqortooyada (CPS), oo ah adeegga ugu weyn ee dacwad oogista guud ee England iyo Wales. DPP waxay u shaqaysaa si madax-bannaan, iyada oo loo marayo kormeeraha Guud ee Xeer-ilaaliyaha Guud oo uga masuul ah Baarlamaanka shaqada CPS ka.

1.3. Xeerku wuxuu u hoggaansamaa xeerilaaliyeyaasha mabaadi'da guud ee la adeegsan karo goorta ay gaarayaan go'aannada ku saabsan dacwad-qaadista. Xeerka waxaa loo soo saaraa ugu horreyntii xeerilaaliyeyaasha ee Xeer-ilaalinta CPS laakiin xeer-ilaaliyeyaasha kalena way raacan Xeerka, xaga shirarka ama iyago oo sharicigo uuga bahan yahay inay raacan.

1.4. Xeerkan gudihiiisa:

- 'Tuhmanaha' waxaa loo isticmaalaa in lagu sharaxo qof u tixgeliya mawduuca garsoorka rasmiga ah.
- 'Eedaysanaha' waxaa loo isticmaalaa in lagu sharaxo qofka loo soo ashkateeyey ama loo yeedhay.
- 'Dembiiлаha' waxaa loo isticmaalaa inuu sharaxo qofka dembiga qirtay inuu yahay dambiile galay dembiga, ama lagu helay dambiga maxkamadda sharciga.
- 'Dhibanaha' waxaa loo adeegsadaa in lagu sharaxo qofka ka logaaystay dembiga, ama qofka cabanaya dacwad loo tixgelinayo ama lagu xukumay CPS.

Mabaadi'da Guud

- 2.1. Madax-bannaanida xeer-ilaaliyaha ayaa udub-dhexaad u ah nidaamka cadaaladda dembiyada ee bulshada demoqraadiga ah. Xeer-ilaaliyeeyashu waa ka madaxbannaan yihiin dadka ama hay'adaha aan ka mid ahayn habka go'aan qaadashada dacwad-qaadista. Xeer-ilaaliyeeyashu CPS sidoo kale waxay ka madaxbannaan yihiin bilayska iyo baarayaasha kale. Xeer-ilaaliyeeyashu waa inay ahaadaan kuwo xuur ah si ay u gutaan waajibaadkooda xirfadeed iyada oo aysan jirin fara-galin siyaasadeed, waana inaysan saameyn ku yeelan cadaadis aan haboonayn ama aan cadaadis lahayn ama saameyn ku layihin qaybo kale.
- 2.2. Ma aha shaqa ka mid ah Adeegga Xeer Ilaalinta (CPS) si uu u go'aamiyo in qofku yahay dembiile dembi, laakiin inuu sameeyo qiimeyn ku saabsan haddii ay habboon tahay in lagu soo bandhigo eedaymo maxkamad dembiyeed si ay u tixgeliso. Qiimaynta CPS ee kiis kasta ma aha mid macquul ah in la helo, ama faahfaahin, dembi kasta ama fal danbiyeed. dembiga lagu helo oo kaliya waxaa lagu sameyn karaa maxkamad.
- 2.3. Sidoo kale, go'aanka ah in aan lagu soo oogin dacwad dembi macnaheedu maaha in qofku aanu ahayn dhibane dembi. Ma aha doorka CPS inay sameeyaan go'aamo noocaas ah.
- 2.4. Go'aanka ah in la xukumo ama lagu taliyo ka saarida maxkamadaynta waa tallaabo halis ah oo saameynaysa tuhmanayaasha, dhibbanayaasha, markhaatiyaasha iyo dadweynaha oo dhan oo waa in lagu fuliyaa daryeelka ugu waayn..
- 2.5. Waa waajib saaran xeer-ilaaliyeeyashu inay hubiyaan in qofka saxda ah lagu xukumo dembiga saxda ah iyo in dembiilayaasha loo kaano caddaalada markasta oo suurtagal ah. Go'aannada shaqadu waa mid si caddaalad ah, si daacadnimo leh iyo caddaalad ahaan loo caawiyo si loo xaqiijiyo caddaaladda dhibanayaasha, markhaatiyaasha, tuhmanayaasha, eedaysanayaasha iyo dadweynaha. Xeer-ilaaliyeeyashu waa inay hubiyaan in sharciga si habboon loo daboolay, in caddaymaha la hayo la horgeeyo maxkamadda horteeda iyo waajibaadka shaacinta la raacayo.
- 2.6. Inkasta oo kiis kasta loo tixgeliyo xaqiqooyinkiisa gaarka ah iyo mudnaanta u gaarka ah, waxaa jira mabaadi'da guud ee khuseeya kiis kasta..
- 2.7. Go'aan qaadashada, xeer-ilaaliyeeyashu waa inay noqdaan mid caddaalad ah oo ujeedo leh. Waa inayan u oggolaanin aragtida shakhsiyeed, ku saabsan asalka ama asalka qaran, jinsiga, naafada, da'da, diinta ama caqiidada, hanaanka gal moodka ama aqoonsiga lab / dhedig ee qofka latuhomsanyahay, eedaysanaha, dhibanaha ama wax markhaati ah oo saameeya go'aamadooda. Mana aha inay dhiirigeliyaan tixgelinta siyaasadeed. Xeer-ilaaliyeeyashu waa inay had iyo goor u dhaqmaan danaha caddaaladda oo keliya maaha ujeedada helitaanka dembi.
- 2.8. Xeer-ilaaliyeeyashu waa in ay ahaadaan kuwo xitaa gacan ku siiya kiiskooda, waxayna leeyihiiin waajibaad ah in ay ilaaliyaan xuquuqda dadka la tuhunsan yahay iyo eedeeysanayaasha, iyagoo bixinaya adeegga ugu wanaagsan ee suurtagalka ah dhibanayaasha.
- 2.9. Xeer Ilaalinta CPS waa hey'ad dowladeed oo ujeedadeedu tahay ujeedada sinnaanta ee hadda jirta. Xeer-ilaaliyeeyashu waxa saaran waajibaadka ku xusan sharcigan.

2.10. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay ku dhaqmaan mabaadii'da Heshiiska Yurub ee Xuquuqda Aadanaha, iyada oo la raacayo Xeerka Xuquuqda Aadanaha ee 1998, marxalad kasta oo kiis ka. Waa in ay u hoggaansamaan tilmaam kasta oo ay soo saartay Xeer-ilaaliyaha Guud iyo siyaasadaha iyo xeer-hoosaadyada CPS ee ka soo baxday DPP haddii aan la go'aaminin in ay jiraan xaalado aan caadi ahayn. Hagista CPS waxaa ku jira waxyaboo dheeraad ah oo danaha dadweynaha iyo danta guud ee dembiyada khaaska ah iyo dembiileyaasha waxaana loo heli karaa dadweynaha si ay u eegaan bogga internetka ee CPS.. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay sidoo kale u hoggaansamaan Xeerarka Habraaca Dembiyada iyo Tilmaamaha Hawlgallada Dembiyada, waxayna tixgelinayaan Xeerarka Golaha Xukunka iyo waajibaadka ka soo horjeeda heshiisyada caalamiga ah.

2.11. Xeer- ilaalinta (CPS) wuxay dacwaada uu qabataa qaar ka mid ah qaybaha kale ee dawladda. IXaaladaha noocaas ah, xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan siyaasadaha dhaqan-galinta ee khuseeya waaxyadaas.

2.12. Dembiyada qaarkood waxaa laga yaabaa inay ku xukumaan midkood CPS ama dembiqadayasha kale ee England iyo Wales. Go'aan qaadashada kiisaskan, xeer-ilaaliyeyaashu waxay awoodi karaan, marka ay u maleynayaan inay habboon tahay, u tixgelinayaan siyaasad kasta oo ku lug leh ama xeer ilaalinta ama xeerka xeer-ilaaliyaha kale.

2.13. Halka sharcigu ka duwan yahay England iyo Wales xeer ilaaliyeyaashu waa inay ku dabqaan koodka waxayna tixgaliyaan siyaasad kasta, hanuunin ama cabiraad..

Go'aanka Haddii La Xukumayo

3.1. IXaaladaha khatarta ah ama kakan, dacwad-qaadayaashu waxay go'aansadaan haddii qof lagu soo oogo dambi iyo haddii ay sidaas tahay, waxa dembigu noqonayo. Xeer-ilaaliyeayaashu waxay sidoo kale kugula talin karaan ama u fasixi heeshiisyada ka-reebista maxkamada inay bedel u yihiin xukunka. Waxay go'aankooda ku gaadhaan si waafaqsan Xeerkhan, Talo-gelinta DPP-ga ee Dacwad-qaadista iyo wixii hagid sharci ah ama xeer ah. Booliska waxay u adeegsadaan mabaadi la mid ah iyagoo go'aamiya in ay bilaabaan dacwad dembi ah oo ka dhan ah qof ku jira xaaladahan oo ay mas'uul ka yihiin.

3.2. Booliska iyo dembi-baadhayaasha kale ayaa mas'uul ka ah inay sameystaan waxy-weydiin ku saabsan dembiyada la sheeganayo iyo go'aaminta sida loo isticmalayo khayraadka. Tani waxaa ka mid ah go'aamada lagu bilaabayo ama sii wadidbaaritaan iyo baaxaddabaaritaanka. Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay kala taliyaan booliska iyo kuwa kale ee dembi-baadhayaasha ah ee ku saabsan jiidka suurtogalka macqoolka ah ee su'aalaha, shuruudaha cadaanta, hab maritanka kahoraya dambi qadista, maareynta shaacinta iyo istaraatijiijada guud ee baaritaanka. Tani waxaa ka mid noqon kara go'aanada lagu si cadaynayo ama lagu si yaraanayo baaxadda fal-dambiyeedka iyo tirade tuhmanayaasha baaritaanka. Talada noocan oo kale ah waxay bilayska iyo baarayaasha kale ugu gargaarta inay ku dhamaystiraan baaritaanka muddo macquul ah iyo in la dhiso kiisaska dacwad-qaadidda ugu waxtarka badan.

3.3. Xeer-ilaaliyeayaashu ma tiilmaami karaan bilayska ama baarayaasha kale. Hase yeesh, xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgaliyaan saameynta wixii guuldareyaal ah ee ku-oolka ah ee loo baahan yahay in la raadiyo khibrad macquul ah ee baaritaan ama u hoggaansomayso codsi ku saabsan macluumaadka, marka go'aan laga gaadho in dib lo dhiigo itiixaanka Koodka ee buuxa ee la rabo in dib loo eego ama haddii bitiixaanka aaritaanka la dabooli karo ba.

3.4. Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay gartaan iyo, haday suurtagal tahay, inay raadiyaan hagaajinta diciifnimada caadaynta, laakiin, waxay ku xiran tahay Imtixaanka Isku-geynta (eeg qaybta 5), waa inay si dhakhso ah u joojiyaan kiisaska aan buuxin marxaladda caadayamaha ah ee Imtixaanka Buuxa (eeg qaybta 4) oo an lago xoojin karin baaritaan dheeri ah, ama marka danta dadweynaha aysan si cad u baahnay xukun (eeg qeybta 4). Inkasta oo xeer-ilaaliyeayaashu ay tixgeliyaan caddaynta iyo xog-gelinta booliska iyo dembi-baadhayaasha kale, tuhmanaha ama kuwa iyaga matalaya waxay sidoo kale u gudbin karaan caddayn ama macluumaad xeer-ilaaliyaha, ka hor ama ka dib dacwada, si uu u caawiyo go'aan qadashada xeer-ilaaliyaha. Xaaladaha ku haboon, xeer ilaaliyuhu wuxuu ku martiqadi karaa tuhmanaha ama wakiilkooda inay sidaas sameeyaan.

3.5. Xeer-ilaaliyeayaashu waa inaanay bilaabin ama sii wadin dacwad-qaadid haddii aragtidudo ay tahay in ay aad u badan tahay in maxkamado ay xukuntay in dacwad-ku-oogiddu ay tahay xadgudub ku saabsan hawsheeda, oo ay sii wadu dacwada.

3.6. Xeer-ilaaliyeayaashu waxay dib-u-eegaan kiis kasta oo ay ka helaan booliska ama baarayaasha kale. Dib-u-eegidu waa geedi socod joogto ah oo xeer ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan wixii isbedel ah ee xaaladaha dhacaya inta kiisku kobcayo. Tani waxaa ka mid ah waxa laga ogaadu dacwada difaaca, wixii khadad macquul ah oo faahfaahin dheeraad ah oo laga rabo in la dabagalo oo la helo wax kasta oo aan la isticmaalin oo wiiqi kara kiiska dacwad-oogaha ama caawinta kiiska dacwada, illaa inta eedeyamaha la badalayo ama la hakiyo ama dacwad-qaadiddu inaanay sii socon. Haddii kiis la joojinayo, waa in laga fajiignada marka ladooranayo habka joojinta, maadaama ay tani saameyn karto dhibbanaha sida 'hoos imaanaya

Qorshaha Xuquuqda Dhibbanaha. Meel kasta oo suurtagal ah, xeer-ilaaliyeaashu waa inay la tashadaan baaraha markay tixgeliyaan in ay bedelaan khidmadaha si loo joojiyo kiiska. Xeer-ilaaliyeaashu iyo baarayaashu si wadajir ah ayey u wada shaqeeyaan, laakiin mas'uuliyadda kama dambseyska ah ee go'aanka haddii ay tahay in kiisku horay u sii socdo iyo hadi kale waxa iska leh CPS ka.

3.7. Baarlamanku waxay go'aansadeen in tiro xadidan oo ka mid ah garsoorka ay tahay in maxkamad la geeyo oo kaliya lagana heshiyo DPP ga. Kuwaas waxaa loo yaqaan kiisaska ogolaanshaha. Xaaladaha noocaas ah, DPP, ama xeer-ilaaliyaha iyaga oo u matalaya, waxay ku dabaqayaan Xeerka si loo go'aamiyo in la siyini karo ogolaansho dacwad.

3.8. Waxaa sidoo kale jira dembiyo gaar ah oo la qaadi karo oo kaliya maxkamad iyada oo ogolaanshaha lagahilo Xeer Ilaaliyaha Guud. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay raacaan hagitaannada hadda jira markay soo gudbinayaan kiisaska noocaas oo kale ah Xeer-ilaaliyaha Guud. Dembiyada qaarkood waxay u baahan yihiin ogolaanshaha xoghayaha gobolka ka hor inta aan la bilaabin xukunka. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay helaan ogolaashahan oo kale ka hor inta aan la soo oogin oo ay dalbadaan hagid ku habboon kiisaskan Intaas waxaa dheer, Xeer Ilaaliyaha Guud waxaa lagu wargalin doonaa kiisaska qaarkood sida qayb ka mid ah kormeerkooda CPS iyo xisaabtanka Parlamaanka xaga ficaldeeda.

Imtixaanka Koodhka oo buuxa

- 4.1. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay bilawdaan ama ay sii wadaan xukunka marka kiisku maro labada marxaladood ee Imtixaanka Koodhka ee buuxa. Marka laga reebo markabaaritaanka Isku-xirka la isticmaali karo (eeg qeybta 5).
- 4.2. Imtixaanka Koodhka oo buuxa wuxuu leeyahay laba marxaladood (i) marxaladda Cadaymaha; oo ay ku xigto (ii) marxaladda daanta buulshada.
- 4.3. Imtixaanka Koodhka oo buuxa waa in la dabaqaa:
  - a) marka dhammaan xarumaha macquulka ah ee suaalaha la waydiisanayo la dabagalay ama
  - b) ka hor inta aan baaritaanka la dhammeystirin, haddii xeer-ilaaliyuhu ku qanacsan yahay in wax caddayn dheeraad ah ama qalab aysan u badneyn in ay saameyn ku yeeshaan codsiga Baaritaanka Dhammaystiran, haddii ay u hoggaansamaan ama ay ka soo horjeedaan xukunka.
- 4.4. Xaaladaha intooda badan, xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan haddii xukunka uu ku jiro danta dadweynaha ka dib marka uu tixgeliyo haddii ay jirto caddayn ku filan oo lagu dacwoon karo. Si kastaba ha ahaatee, waxaa jiri doona kiisaska ay cadahay, ka hor inta aan dib loo eegin dhammaan cadeymaha, in dadwaynaha dantodu anay ku jiraan dacwad qadashada. Xaaladahan, xeer-ilaaliyeyaashu waxay go'aamin karaan in kiiska la sii wadi karin.
- 4.5. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay qaataan oo kaliya go'aankaas marka ay ku qanacsan yihii in heerka ballaaran ee dembiga la go'aamiyey iyo in ay awoodaan inay sameeyaan qiimeyn buuxda oo ku saabsan danta dadweynaha. Haddii xeer-ilaaliyeyaashu aanay haysanin macluumaad ku filan oo ay ku qaataan go'aankaas, baaritaanku waa inuu sii socdaa oo go'aan laga qaataa waqt dambe iyadoo loo eegayo Imtixaanka Koodhka ee Buuxa ee lagu tilmaamay qaybtan.

Marxalada Caddaymaha

- 4.6. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay ku qanacsan yihii in ay jiraan caddayn ku filan oo lagu bixin karo rajo dhab ah oo ku saabsan xukunka ka dhanka ah qof walba oo laga shakiyay eedeyn walba. Waa inay tixgeliyaan waxa uu kiiska difaacu noqon karo, iyo sida ay u dhici karto inay saameyn karto rajada xukunka. Kiis aan ka gudbi Karin marxaladda cadaaymaha ah waa inaanu sii socon, iyada oo aan loo eegin sida uu u daran yahay ama oo xasaasiga oo yahay.
- 4.7. Raadinta in ay jirto rajo dhab ah oo ku saabsan xukunka wuxuu ku salaysan yahay qiimeynta ujeedada xeer-ilaaliyaha ee caddaynta, oo ay ku jirto saameynta difaac kasta iyo macluumaad kasta oo kale oo uu qofka shaki ku jiro oo soo gudbiyay ama ay ka tiixracayaan. Taas macnaheedu waa in ujeeddo, dhexdhexaad ah iyo jariid macquul ah ama kiisaska garsoorayaasha ama garsoorka dhagaysiga kiiska keligiis, si haboon oo loola dhaqmayo loona dhaqmayo si waafaqsan sharcigu waxay u badan tahay in aan lagu xukumin eedaysanaha kiiska lago so dacwaayay. Tani waa imtixaan ka duwan mid ka mid ah in maxkamadaha dambiyada ay laftigoodu isticmaalaan. Maxkamaddu waxay xukumi kartaa oo kaliya haddii ay hubaal tahay in eedaysanuhu uu yahay dembiile.
- 4.8. Marka la go'aaminayo in ay jirto caddayn ku filan oo lagu dacwayn karo, xeer-ilaaliyeyaashu waa inay is-weydiyaan kuwan soo socda:

Caddaynta ma loo isticmaali karaa maxkamadda?

Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan haddii ay jiraan wax su'aalo ah oo ku saabsan ogolaanshaha caddaymaha qaarkood. Marka sidaas la samaynayo, xeer-ilaaliyeayaashu waa inay qiimeeyaan:

- Suurtagalnimada caddayntaas lagu hayo sida aan la aqbalin maxkamada; iyo
- muhiimadda caddaymahan ee la xidhiidha caddaynta guud ahaaneed

Caddaymaha ma lagu kalsoon yahay?

Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan haddii ay jiraan sababo lagu waydiinayo kalsoonida caddaynta, oo ay ku jirto saxsanaanta ama sharafta.

Caddaynta ma lagu kalsoonaan kara?

Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan haddii ay jiraan sababo looga shakisan yahay kalsoonida caddaynta.

Ma jiraan waxyaabo kale oo saameyn kara fillaanshaha caddaynta?

Xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan marxaladdan iyo kiiska oo dhan, haddii ay jiraan waxyaabo saameyn kara qiimaynta ku filnaanta caddaynta, oo ay ku jirto waxyabaha la baadhay iyo kowa aan la baadhin oo bilaysko haystaan, iyo walxaha laga yaabo in lagu helo khadad weydiin macquul ah .

Marxalaada dantaa dadweynaha

4.9. IXaalad kasta oo ay jirto caddayn ku filan oo lagu xaqijinayo dacwad-oogista ama bixinta maxkamad ka baxsan, xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tagaan si ay u tixgeliyaan in xeer-ilaalinta loogo baahan yahay danta dadweynaha.

4.10. Marna ma ahayn xeerka in xukunka si toos ah uu u dhici doono marka marxaladda cadaaymaha la buuxiyo. Dacwad-oogisto badanaa way dhacayasa haddii uusan xeer-ilaaliyuhu ku qanacsanayn in ay jiraan arrimo danaha dadweynaha ah oo ka soo horjeeda dacwad-oogis kaas oo ka culus kuwa racsaan. IXaaladaha qaarkood, xeerilaaliyuhu wuu ku qanacsan yahay in danta dadweynaha si habboon loo adeegsan karo iyadoo dembiilaha siinaya fursad uu ku haysto arrinka wax ka qabashada maxkamada sii uga baxsan halkii lagu qaadi laha dacwad.

4.11. Marka la go'aaminayo danta dadweynaha, xeer-ilaaliyeayaashu waa inay tixgeliyaan mid kasta oo ka mid ah su'aalaha hoosta ku qeexan cutubyada 4.14 a) ilaa g) si loo ogaado oo loo go'aamiyo arrimaha danaha gaarka ah ee ku habboon ee la xidhiidha iyo ka soo horjeeda xukunka. Waxyaabahani, oo ay weheliso arrimo kasta oo danta dadweynaha ah ee ku jira hanuunin ku habboon ama sharciyo ay soo saartay DPP, waa inay awood u yeelataa xeer-ilaaliyeayaashu inay sameeyaan qiimeyn guud oo ku saabsan danta dadweynaha.

4.12. Qoraalka sharaxaadda hoose ee su'aal kasta ee cutubyada 4.14 a) ilaa g) wuxuu hagaya xeerilaaliyeayaasha marka wax laga qabanayo su'aal kasta oo gaar ah iyo go'aaminta inay aqoonsato waxyaabaha danaha dadweynaha ama ka soo horjeeda xukunka. Su'aalaha la aqoonsaday ma ahan kuwa muqaddas ah, iyo su'aalaha oo lagayabo inanay khusayn kiis kasta. Miisaanka lagu lifaaqayo su'aal kasta, iyo arrimaha la cayimay, sidoo kale way kala duwanaan doonaan marka la eego xaqiqooyinka iyo mudnaanta kiis kasta.

4.13. Waa mid macquul ah in hal arrin danta dadwaynaha oo keliya ay ka badan karto tiro ka mid ah arrimo kale oo ka soo jeeda dhinaca ka soo horjeeda. Inkastoo laga yaabo inay jirto daneyn dadweyne iwaa arrin ku xiran dacwad oogista kiis gaar ah, xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan haddii ay sidaas tahay, dacwad-qaadiddu waa inay horay u socotaa, iyo qodobbada ay maxkamadda u gudbinayso si loo tixgeliyo goorta xukunka la dhammeeyo.

4.14. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan su'aalahan soo socda:

a) **Waa sidee halista dembigu?**

- Dambiga culus ee aadka u daran, waxay u badan tahay inay tahay in dacwad-qaadid loo baahan yahay.
- Marka la qiimeenayo khatarta dembiga, xeer-ilaaliyeyaashu waa inay ku daraan tixgelinta dembiilaha iyo dhaawaca ay keeneen, iyago isweydiinaya su'aalaha b) iyo c).

b) **Waa maxay heerka uu yahay dembiile eedaysanuhu?**

- Heerka sare ee dembiga laga shakisan yahay, waxay u badan tahay inay tahay in dacwad-qaadid loo baahan yahay.
- Masuulyadda waxay u badan tahay in lagu go'aamiyo:
  - i. Heerka oo tuhunsanoho oo kaga-qaybgalay;
  - ii. Ilaa heerka uu dembigu dhacay iyo / ama la qorsheeyey;
  - iii. Xadla uu tuhunsanoho oo kaga faa'iideystey ficolka dambiga;
  - iv. haddii eedaysanuhu leeyahay dembiyo hore iyo / ama xalaan ka baxsan maxkamada iyo wixii dambiile ah int oo kujiro damanaad ama inta oo kujiro amar maxkamadeed.
  - v. Haddii dembigo yahay ama ay u badan tahay in la sii wado, soo noqnoqodo ama sii kordho.
  - vi. da'da eedaysanaha iyo qaanqadhka (hoos ka eeg cutubka d).
- Qofka tuhmanaha ah waxaa laga yaabaa in uu leeyahay heer aad u hooseeya oo dembi ah haddii la tuhunsan yahay in oo lasocdaay, lagu qasbay ama la istcimaalay, gaar ahaan haddii ay yihiin dhibbane dembi la xiriirta dembigooda.
- Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay sidoo kale tixgeliyaan haddii eedaysanuhu yahay, ama uu ahaa waqtiga fal-damibiyeedka, oo ay saameeyeen caafimaad ama jirro maskaxeed oo weyn ama naafanimo, sida xaaladaha qaarkood tani waxay macnaheedu noqon kartaa in aysan u badneyn in xeer ilaalintu loo baahan yahay. Hase yeeshe, xeer-ilaaliyeyaashu waxay sidoo kale u baahan doonaan inay tixgeliyaan sida uu u xun yahay dembigu, haddii uu tuhunsanuho dib-u-jebinayo iyo baahida loo qabo ilaalinta dadweynaha ama kuwa bixiya daryeelka dadkaas.

c) **Maxay yihiin duruufaha iyo dhibaatada loo geystay dhibbanaha?**

- Xaaladaha dhibbanaha waa mid aad u macquul ah. Markaste oo ay xaaladda dhibbanaha ama sii weynaanta nuglaanta dhibbanaha, waxay u badantahay in ay tahay in dacwad-qaadid loo baahan yahay.

- Tani waxaa ka mid ah halka ay kalsooni ama maamulku ka dhexeeyo eedaysanaha iyo dhibanaha.
- Dacwad-qaadiddu sidoo kale waxay u badantahay haddii dembiga laga galo dhibanaha oo ahaa waqtiga qofka u adeega dadweynaha.
- Waxaa suurtagal ah in dacwad-ku-oogidda loo baahan yahay haddii dembigu uu dhiirigeliyo nooc kasta oo nacayb ah oo ka dhan ah dhibbanaha asalkiisa dhabta ah ama ka lumalanaayo, asalka jinsiga, curyaanimada, da'da, diinta ama caqiidadiisa, hanaanka gal moodka ama aqoonsiga jinsiga ama haddii la tuhunsan yahay in lala beegsado dhibanaha, ama u muujiyay cadaawad dhibbanaha oo ku saleysan mid ka mid ah astaamahaas.
- Xeer-ilaaliyeyaashu waxay sidoo kale u baahan yihin inay tixgeliyaan haddii dacwad-qaadiddu ay u badantahay inay saameyn xun ku yeelato caafimaadka jidhka ama maskaxda dhibbanaha , marwalbana wa inaay maskaxda ku hayaan halista dembiga, helitaanka tallaaboojin gaar ah iyo suurtogalmimada in dacwad-qaadid la'aan ay ka qayb-galka dhibbanaha.
- Xeer-ilaaliyeyaashu waa in ay tixgeliyaan ra'yiga oo soo gudbiyo dhibbanaha ku saabsan saameynta uu dembigu sameeyay. Kiisaska ku habboon, tani waxa lasoconikara oo kale aragtida qoyska dhibbanaha.
- Si kastaba ha ahaatee, CPS to mamatasho dhibanayaasha ama qoysaskooda sida ay garyaqaanadu ula dhaqmaan macaamiishooda, xeer ilaaliyeyaashuna waa inay sameeyaan aragti guud ee danta dadweynaha.

d) Maxay ahayd da'da qaangaarnimada iyo qaan gaadhka wakhtiga dembiga?

- Nidaamka cadaaladda dembiyada ayaa lagula dhaqma carruurta iyo dhalinyarada siyabo ka duwan dadka waaweyn miisaan culusna waa in lagu lifaaqo da'da qofka la tuhunsan yahay haddii ay yihin ilmo ama da'yar 18 jir ka yar.
- Danta ugu wanaagsan iyo daryeelka ilmaha ama qofka dhalinyarada ah waa in la tixgeliya, oo ay ku jirto in dacwad-qaadidu ay u badantahay in ay saameyn xun ku yeeshaan rajadooda mustaqbal ka ee aan ku habboonay culeyska dembiga.
- Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan ujeeddada ugu muhiimsan ee nidaamka caddaaladda dhallinyarada, taas oo ah in laga hortago xadgudubka carruurta iyo dhallinyarada. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay sidoo kale tixgeliyaan waajibaadka ka soo baxa Heshiiska qaramada midoobay 1989 Xuquuqda ubadka.
- Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan qaangaadhka shakhsi ahaaneed, iyo sidoo kale da'dooda taariikh ahaaneed, iyada oo dhalinyaradu ay sii wadi doonaan in ay qaangaadhan ila iyo bartamaha labaatan jiirnimadoda.
- Goobta bilawga ah, markaste oo qofka tuhunsan yahay dhallinyarado, waxay u badantahay inan lobahanan in dacwad- la qaado.

- Hase yeeshi, waxaa jiri kara duruufo macnaheedu yahay, inkastoo xaqiqda ah in qofka la tuhunsan yahay uu ka yar yahay 18 jir ama uusan qaan gaarin, dacwad-qaadiddu waxa ku jirtaa danta dadweynaha. Waxaa ka mid ah sida::
  - i. Dembigu waa mid daran;
  - ii. rikoodhkii hore ee qofka la tuhunsan yahay ayaa soo jeedinaya inaysan jirin wax kale oo lago badalikaro xukunka; iyo
  - iii. tMaqnaanshaha ogolaanshaha waxay ujeedadaado tahay in hashiisyada ka baxsan go'aamada maxkamadda ee laga yaabo in ay wax ka qabatay dabeeecada xadgudubka aan la heli karin.

e) Waa maxay saameynta ku imaanaysa bulshada?

- Markastay sii badan saameynta dambi-galinto ay ku yalato bulshada, waxay u badananaysa in loo baahdo dacwad-qaadid.
- Xad-gudubka dembi ee bulshada dhexdeeda wuxuu keeni karaa waxyeelo gaara bulshada, sii kordhinta halista dembiga.
- Bulshada kuma koobna bulshooyinka lagu qeexay goobta oo waxay la xiriiri karaan koox dad ah oo la wadaagaya astaamo gaar ah, khibrad ama asal, oo ay ku jiraan gogol shaqeed.
- Caddeynta saameynta bulshada waxa laga yaabaa in lagu helo Bayaanka Saameynta Bulshada.

f) Xukunku ma yahay jawaab u qalanta ?

- Iyadoo la tixgelinayo in dacwad-qaadiddu ay u dhigantaa natijada suurtogalka ah, waxa soo socda oo laga yaabo inay ku habboon yihiiin:
  - i. Kharashka CPS iyo nidaamka garsoorka ee ballaaran, gaar ahaan marka loo tixgelin karo sida xad-dhaaf ah marka la miisaamayo ciqaabta suurtogalka ah. Xeer-ilaaliyeeyashu waa inayan go'aansan in danta dadweynaha ay ku saleysan tahay qudobkaan oo keliya. Waa lagama maarmaan in sidoo kale loo tixgeliyo arrimaha khuseeya danaha guud ee dadweynaha marka la tixgelinayo su'aalaha kale ee cutubyada 4.14 a) ilaa g), laakiin kharashku wuxuu noqon karaa arrin muhiim ah marka la samaynayo qiimeynta guud ee danta dadweynaha.
  - ii. Kiisaska waa in lo maxkamadeeyaa si waafaqsan mabaadi'da maareynta kiisaska ee habboon. Tusaale ahaan, kiis ku lug leh dad badan oo la tuhunsan yahay, waxaa laga yaabaa in dacwad-ku qaadid loogu talagalay ka qaybgalayaasha muhiimka ah si looga fogaaado dacwadaha xad-dhaafka ah iyo kuwa adag.

g) ilaha macluumaadka Ma u baahan tahay ilaalinta?

- Markay dacwoyinko yihin qaar kusabsaan danta dadweynaha amaan galinto ma shaqaynayo, markasna waa in la qaadaa daryeel gaar ah marka dacwad-qaadid facil ah oo faahfaahin dheeraad ah oo shaaca lagaga qadayo arimo gaar ah kuwaas oo dhaawici kara ilaha macluumaadka, baaritaanka socda, xiriirka caalamiga ah ama amniga qaranka. Waa lagama maarmaan in kiisaska noocaas ah lagu hayo dib-u-fiirin joogto ah.

Imtixaanka Isku-gaynta

5.1. Duruufaha xaddidan, marka baaritaanka Koodhka oo aan la buuxin, Imtixaanka Isku-geynta waxaa loo isticmaali karaa in lagu eedeyyo tuhmanaha. khatarta ama xaaladaha kiiska waa inay xaqijiyaan go'aan qaadashada xukun degdeg ah, oo waa in ay jiri sababo la taaban karo oo ka soo horjeeda damaanada.

5.2. Waa in ay noqtaa baaritaan adag oo shanta shuruudood ee Baaritaanka Isku-xirka, si loo hubiyo in la isticmaalo oo kaliya marka loo baahdo iyo ina kiisaska aan dambiga lagu soo oogin si aan biislayn. Dhammaan shaanta shuruudud waa in la buuxiyaa ka hor inta aan la isticmaalin Imtixaanka Isku-gaynta. Haddii mid kamid ah shuruudaha aan la buuxin, looma baahna in la tixgeliyo shuruudaha kale midna, maadaama Imtixaanka isku-gaynta aan la adeegsan karin, lana tuhunsanaha aan la xukumi kariin.

Xaaladda Koowaad - Waxaa jira sababo macquul ah oo lagu tuhunsan yahay in qofka lagu eedeynayo uu geystay dembiga.

5.3. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay ku qanacaan, qiimeynta ujeedada caddaynta, in ay jiraan sababo macquul ah oo looga shakisan yahay in qofka la xukumayaan no gaystay dambiga. Qiimayntu waa in ay tixgelisaa saameynta difaac kasta ama macluumaadka oo tuhunsanoho ino soo gudbiyay ama ay ku kalsoon yihiin.

5.4. Marka la go'aaminayo in ay jiraan sababo macquul ah oo lagu tuhunsan yahay, xeer-ilaaliyeaashu waa inay tixgeliyaan dhammaan maaddoooyinka ama macluumaadka la heli karo, haddii ay yihiin qaab cadaymaad ama qaab kale. Xeer-ilaalinta waa in ay ku qanacdo in maaddada lagu kalsoonaan karo marxaladdan ay awood u leedahay inay:

- pku rid qaab qaabsocod ah oo loogu talagalay soo bandhigidda maxkamada.
- lagu kalsoon yahay, iyo
- ansax ah

Xaaladda labaad - Caddeyn dheeraad ah ayaa loo heli karaa si loo helo fursaada maacquulka ah ee xukunka.

5.5. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay ku qanacsan yihiin inay jiraan sababo macquul ah oo ay rumaysan yihiin in sii socdka baaritaanko uu bixin doono caddaymo dheeraad ah, wakhti macquul ah godihii, iiyada oo marka dhammaan cadaymaha la wada tixgeliyo, oo ay ku jiraan walxaha laga yaabo in ay ka jiistaan ama kuso jiistaan tuhmane gaar ah , waxay awood u leedahay in la dhiso xaqiqda dhabta ah ee dembiga lagu helo iyada oo la raacayo Imtixaanka Koodhka oo buuxa.

5.6. Caddaynta kale ee suurtogalka ah waa inay noqtaa mid la aqoonsan karo mana ahan oo kaliya sifeyn.

5.7. Marka la gaadhayo go'aankan xeer-ilaaliyeaashu waa inay tixgeliyaan:

- Dabeeecadda, qiyaasta, iyo aqbalida wixii caddayn dheeraad ah iyo saameynta ay ku yeelan karto kiiska;
- Ganaaxyada dhammaan caddaymoho ay taageeri doonaan;
- tsababaha cadaymaha aan hore lugo heli karin;

- tWaqtiga loo baahan yahay in la helo caddaynta dheeraadka ah, oo ay ku jirto in la heli karo muddada xabsiga lago hayo, iyo
- Ino dib u dhaca isticmaalka Imtixaanka Koodhka ee boxa ya hay macquul xaaladaha dhammaan.

Xaaladda Saddexaad - Culaysnimada xaaladaha kiisku waxay cadeynayaan samaynta go'aan deg deg ah.

5.8. Khataarta iyo duruufaha kiiska waa in la qiimeeyaa marka loo eego faldambiyeedka la sheegay iyo wa ina lagp xidha heerka halista ah ee damiin bixisto abuuri karto.

Xaaladda afaraad - Waxaa jira waxyaabo badan oo jugto ah oo an lagu sii daaynikarin dammaanad iyadoo la raacayo shaarciga dammaanadda ee 1976 iyo dhammaan xaaladaha kiiska waanay ku habboon tahay ina sida la sameeyo

5.9. Go'aankan waa in lagu saleeyaa qiimey ta khatar oo khaas ah , taas oo muujinaysa in tuhmanuhu aanu ku haboonayn in lago sidaayo damaanad, xitaa isago lago xidhayao xaalado adag. Tusaale ahaan, tuhmane khatar ah oo halis u geysta qof gaar ah ama dadwaynaha, ama tuhmane khatar ku ah inuu ka baxsado ama farageliyo markhaatiyaasha. Xeer-ilaaliyeashu waa in aysan aqbalin iyadoon wax su'aalo ah oo taxadar leh, sheegitaan kasta oo aan haboonayn ama aan la xaqijin oo ku saabsan halista haddii la sii daayo damaanadda in ay dhacdao.

Xaaladda shanaad - Waxay ku jirtaa danta dadweynaha si loo soo qabto eedaysanaha

5.10. Xeer-ilaaliyeashu waa in ay ku dabaqaan heerka danaha dadweynaha ee Imtixaanka Koodhka oo buuxa oo ku salaysan xogta la heli karo xilligaas.

Dib u eegida Imtixaanka Isku-geynta

5.11. Go'aanka lagu soo oogayo baaritaanka Imtixaanka Isku-geynta waa in lagu hayaan dib u eegis. Xeer-ilaaliyuuhu waa inuu noqdaa mid firfircooni si uu uga hiilo booliska caddaynta la aqoonsan yahay ama waxyaabo kale iyadoo la raacayo jadwalka la isku raacy. Caddaynta waa in si joogta ah loo qiimeeyaa si loo hubiyo inu ganaaxo yahay mid ku haboon, isla markaana sii wadata ojeedada dammaanad qaadashadeeda. Imtixaanka koodhka ee Buuxa waa in la codsadaa sida ugu dhakhsaha badan ee la filayo caddayn dheeraad ah ama alaab la helo iyo, dhacdo kasta, kiisaska Maxkamadda Taajka, inta badan ka hor adeeggaa rasmiga ah ee dacwada kiiska.

Xulashada ganaaxyada

6.1. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay doortaan eedaymaha:

- ka tarjuma halista iyo xadiga dembiga;
- Siiya maxkamadda awoodaha ku filan in ay xukunto oo ay kudarto amarrada ku-meel-gaadinka ah ee xukunka.
- u surto galisa amar gooni ah in lagu sameeyo kiisaska ku habboon, marka eedaysanuhu ka faa'iideysto dhaqanka dambiyada, iyo
- awood u yeelato in kiiska loo soo bandhigo si cad oo sahlan.

6.2. Tani macnaheedu waa in xeer-ilaaliyeyaashu inaa nay had iyo jeer dooran ama sii wadin ganaaxa ugu culus halkaasoo ay jirto xulasho iyo danaha caddaaladda oo la daboolay iyado la doortay ganaax ka yar.

6.3. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inaysan marnaba ku qaadin eedeymo intaa ka badan oo lagama maarmaan ah si loogu dhiirrigeliyo eedaysanaha in uu qirto dambiga dhowr ka mid ah. Si la mid ah, waa in aysan marnaba ku qaadin dambi culus oo kaliya si loogu dhiirrigeliyo eedaysanaha in uu qirto dambiga ka halista yar.

6.4. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inaysan beddelin dembiga sababtoo ah go'aanka maxkamada ama eedaysanuhu u ku saabsan xalka kiiska laga maqli doono.

6.5. Xeer-ilaaliyeyaashu waa inay tixgeliyaan wixii isbedel ah ee ku habboon xaaladaha maaddaama kiisku sii socdo kaddib xukunka.

Nidaamyada ka baxsan maxkamada

7.1. Nidaamyada ka baxsan maxkamad ayaa laga yaabaa inay qaadato meesha xukunka haddii ay ku habboon tahay dembiilaha iyo / ama halista iyo cawaaqibta dembiga.

7.2. Xeer-ilaalinta waa in ay raacaan wixii hagid ah ee la xidhiidha markii la waydiisto inay kugula taliyaan ama u fasaxaan nidaamyada maxkamad-ka-baxsan, oo ay ku jiraan wax-qabadyada habboon ee sharchiyeed, ciqaab ama ciqaab madani ah ama kuwa kaleba. Waa inay hubiyaan in cabiraadda haboon ee khuseeya qeexitaanka gaarka ah ee nidaamyada ka baxsan maxkamada in la buxiyay oo ay ku jiraan, halka looga baahan yahay in si cad loo aqbaloo dambiga iyo in danta dadwaynaha si haboon logo adeegi karo nidaamkas.

Goobta maxkamada

- 8.1. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay tixgeliyaan xeerarka ku saabsan xukunka iyo qoondaynta marka la sameynayo soo gudbinta maxkamad magistrate-ka oo ku saabsan meesha uu eedaysanaha lagu xukumi duno.
- 8.2. Dagdago marnaba ma ahan sababta kaliya ee lagu waydiinayo kiis si uu ugu joogo maxkamadda magistrate-ka. Laakiin xeer-ilaaliyeaashu waa inay tixgeliyaan saamaynta ay dib u dhac ku imaan karto haddii kiis loo diro Maxkamadda Taaj-ka, oo ay ku jirto saameynta suurtagalka ah ee dhibbanaha ama markhaatiga.
- 8.3. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay maskaxda ku hayaan in haddii dacwad-oogiseed loo baahan yahay, kuwani waxay kaliya ka dhici karaan maxkamadda Taaj-ka. Dacwado kooban ayaa laga yaabaa in lagu go'aamiyo ujeeddadaas, haday habboon tahay

Goobta Maxkamadaynta ee Kiisaska ku lug leh Carruurta iyo Dadka Dhalinyarada ah

- 8.4. Xeer-ilaaliyeaashu waa inay maskaxda ku hayaan in carruurta iyo dhallinyarada (da'doodu ka yar tahay 18) ay tahay in lagu xukuma maxkamadda dhallinyarada ee markaste oo suurtogal ah. Waa maxkamad si fiican loogu diiyariyay in lagu daboolo baahidooda gaarka ah. Dhageysiga ilmaha ama qof dhalinyaro ah oo ku jira Maxkamadda Taajka waa in lagu koba xakumo kiisaska ugu daran ama meesha caddaaladdo u bahantahay in ilmaha ama qofka dhalinyarada ah si wadajir ah lla xukumo qof weyn.

Aqbalaadda Dambi Qirasho

9.1. Eedaysanayaasha ayaa laga yaabaa inay rabaan inay qiraan dambiyada qaar , laakiin aan qiraan dhammaantood. Waxaa kale oo laga yaabaa, inay rabaan inay qiraan denbiile kale oo ay suurtagal tahay ino ka yaryahay ka kale, sababtoo ah waxay qirayaan qayb ka mid ah denbiga.

9.2. Xeer-ilaaliyeysashu waa inay aqbalaan codsiga eedaysanaha haddii:

- Maxkamaddu waxay awood u leedahay in ay bixiso ganaaxyo ku habboon culeyska dembiga, gaar ahaan marka ay jiraan waxyaabo aad u sii xumaanaya;
- Waxay u saamaxdaa maxkamada in ay samayso amar maxkamaded oo kaqaadis ah oo kiisaska ku haboon, halkaasoo eedaysanuhu ka faa'iideystey ficiil dambi ah, iyo
- Waxay maxkamadda siinaysaa awood ku filan oo ay ku soo rogeyso amarrooyin kale oo isdaba-joog ah, iyada oo maskaxda lagu hayo in kuwaa lagu sameyn karo dembiyo qaar laakiin aan la ahayn kuwa kale.

9.3. Fiiro gaar ah waa in la qaadaa marka la tixgelinayo cudsiyada taasoo u suurtogelin karta eedaysanaha in uu ka fogaado hirgelinta xukunka ugu yar ee qasabka ah.

9.4. Xeer-ilaaliyeysashu waa in aysan weligood aqbalin qirasho dambi sababtoo ah haawl fududaayn.

9.5. Marka la tixgelinayo haddii la la aqbalo cudsiga la soo bandhigay, xeer-ilaaliyeysashu waa inay hubiyaan in danaha iyo, haday suurtagal tahay, aragtida dhibanaha, ama xaaladaha ku habboon aragtida qoyska dhibbanaha, la tixgeliyo marka la go'aaminayo in ay tahay danta dadweynaha si aad u aqbalto codsiga. Si kastaba ha noqotee, go'aanka wuxaa u kukubanyahay xeer-ilaaliyaha.

9.6. waa in lagu caddeeyaa maxkamada wixii saldhig u ah cudsiga la soo bandhigay, xeer-ilaaliyeysashu waa inay hubiyaan in danaha iyo, haday suurtagal tahay, aragtida dhibanaha, ama xaaladaha ku habboon aragtida qoyska dhibbanaha, la tixgeliyo marka la go'aaminayo in ay tahay danta dadweynaha si aad u aqbalto codsiga. Si kastaba ha noqotee, go'aanka wuxaa u kukubanyahay xeer-ilaaliyaha.

9.7. Marka eedaysanuhu horay u muujiyay in ay maxkamadda ka codsan doonaan inay dembi qirtaan marka xukunku dhacayo, kaddibna ay diidaan in ay qiraan dembiga maxkamada horteeda, xeer-ilaaliyeysashu waxay tixgelin doonaan in xeer-ilaalinta loo baahan yahay dembigaas. Xeer-ilaaliyeysashu waa inay u sharraxaan u doodaha difaacaha iyo maxkamadda in xukunka dembigaas la marin doono dib-u-eegid dheeraad ah, iyadoo lala tashanayo bilayska ama baarayaasha kale malkasta oo suurtagal ah.

Dib u eegida go'aanka dacwada

10.1. Dadku waa inay awoodaan inay ku kalsonaadan go'aamada ay qaadeen CPS. Caadi ahaan, haddii CPS u sheegto tuhunsanaha ama eedaysanaha inaysan jiri doonin dacwad, ama in dacwad-qaadid la joojiyay, kiisku mar dambe ma bilaabmi doono. Laakiin marmarka qaarkood waxaa jira xaalado ah in Xeer Ilaalinta CPS ay ku soo rogeyso go'aanka ah inaanay dacwad ku oogin ama nadaamka ka baxsaan maxkamada ama marka ay dib u bilaabi doonto xeer-ilaalinta, gaar ahaan haddii kiisku yahay mid halis ah.

10.2. Kiisaskaas waxaa ka mid ah:

- Kiisaska halkaas oo dib u eegis dheeraad ah oo ku saabsan go'aanka asalka ah uu muujinayo inay khalad tahay iyo, si loo ilaaliyo kalsooniidii nidaamka caddaaladda dembiyada, waa in dacwad-qaadid la qaado inkastoo go'aanka hore;
- Kiisaska la joojiyay si caddayn dheeraad ah oo la filayo, taas oo u muuqata inay dhici karto mustaqbalka dhow, waa la ururin karaa oo la diyaarin karaa. Xaaladahan, xeerilaaliyaha ayaa u sheegi doona eedaysanaha in dacwad-ku qaadiddu ay dib u bilaabmi karto.;
- Kiisaska aan la xukumin ama la joojiyay sababtoo ah caddayn la'aan, laakiin marka caddayn dheeraad ah la hilo, iyo
- Kiisaska ku lug leh dhimasho taas oo dib u eegis lagu sameeyo natijjooyinka baadhitaanku ku soo gabagabeynayo in xukunka la soo saaro, iyada oo aan ka ahayn go'aankii hore ee aan la xukumin.

10.3. Dhibbanayaashu waxay raadin karaan dib-u-eegis gaar ah oo ah go'aannada CPS-ga ee ah inaanay bilaabin dacwad ama inay joojiyaan xukunka, iyada oo la raacayo Qorshaha Xuquuqda ee Dhibbanaha.

Qaabab kale

Codsigan waxaa lago heli doonaa Afka Wales-ka iyo akhriska fudud ee
www.cps.gov.uk Macluumaadka ku saabsan helitaanka qaab kale oo
daabacaadda CPS-ka, fadlan la xiriir:

enquiries@cps.gov.uk

Ku saabsan Adeegga Xeer-ilaalinta Boqortooyada

Xeer Ilaalinta (CPS) ayaa mas'uul ka ah in dacwad-ku-oogista dacwadaha
intooda badan lagu dhagaysto maxkamadaha dambiyada ee England iyo Wales.

Waxaa hoggaaminaya Agaasimaha Xeer-ilaalinta Guud oo si madaxbannaan
wax uga qabtaan kiisaska dambiyada ee ay baaraan booliska iyo hay'adaha
kale. Xeer Ilaalinta (CPS) waxay mas'uul ka tahay inay go'aan ka gaadhaan
dacwad ku haboon kiisaska khatarta ah ama adag waxayna bixisaa
macluumaad, gargaar, iyo taageerida dhibanayaasha iyo markhaatiyaalka.

cps.gov.uk

@cpsuk

Xeerka Xeer-ilaalinta Taajka
Daabacaadda 8^{aad}, October 2018

© Copyright-ka Taajka